

Petitia vera aneb pravá radost

ČERVEN 2022

PRÁVA
RADOSTI

Uvnitř naleznete:

- Právý pláč a pravá radost
- Radujte se s radujícími
- Nebeský cirkus

„Slova, která jsi mi dal, dal jsem jim a oni je přijali a vpravdě uvěřili,
že jsem vyšel od Tebe, a poznali, že jsi mě poslal.“

Řehole SFŘ - Předmluva - O těch, kteří konají pokání

Pravý pláč a pravá radost

Motto tohoto Zpravodaje je citátem z listu sv. Pavla Římanům (12.15): „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími“. Zrodilo se v čase, v němž jakoby ta druhá část apoštolovy etické maximy měla navrch: když propukla válka na Ukrajině se všemi jejími hrůzami. Svatý Pavel ale dál pokračuje: Mějte porozumění jeden pro druhého. Nesmýšlejte vysoko, ale věnujte se všedním službám. Nespoléhejte na svou vlastní chytrost. Nikomu neodplácejte zlým za zlé. Vůči všem mějte na mysli jen dobré (12.16-17). Rady Římanům před dvěma tisíci lety platí i pro nás. Pokud to záleží na nás, máme žít se všemi v pokoji. Nedejme se přemoci zlem, zlo přemáhejme dobrem.

Vlna porozumění pro uprchlíky ze země sužované válkou se v naší zemi - žijící už tři čtvrtě století v míru - projevila až v nečekané míře, dokonce i od našich bližních, kteří Bibli nikdy ani neotevřeli. Díky Bohu! Lidé, kteří nesmýšlejí vysoko, a jsou připraveni ke všedním službám, často nemají víru v křesťanském slova smyslu - možná už většina dnešních pracovníků Charity nebo Diakonie. Ta kapitola 12 Pavlova citovaného listu má přítom nadpis: Rysy křesťanského života. Je mnoho těch, které nemá církev, ale má je Bůh (Jan Ev. Urban).

Soucit, empatie je projevem lidskosti. Nikomu - opravdu nikomu - neodpláčet zlým za zlé - není už jen tak - dokonce ani s darem víry. Žít se všemi v pokoji, a přemáhat zlo dobrem, je i pro nás - s naší - s naší - slabou vírou úkolem a výzvou ke „svatosti všedního dne“.

Není pláč jako pláč. Rodíme se do „slzavého údolí“- pláč byl téměř s jistotou prvním hlasitým projevem každého z nás. Pláčeme z bolesti, utrpení, když nás něco zraňuje, když umírá člověk nám blízký. Pláč je také projevem naší bezmoci, reakcí na to, co není v našich silách změnit. Plakat lze nad vlastními hříchy - jak to činil často náš bratr František i v letech, kdy už byl i širým okolím považován za svatého. Tak nám dal a dává příklad blahoslavenství i s Ježíšovým příslibem budoucího potěšení (Mt 5.4) a smíchu (Lk 6.21). Naříkat jde také nad hříchy, které nám způsobili jiní, naši bližní - a nám dělá potíže jim odpustit. To už je ale náš vlastní hřích; sebelítost k odpuštění hříchů nestačí. Plakat lze i ze vzteku, a pak je pláč projevem nelásky, i nenávisti. Naopak, plakat lze v zástupné modlitbě za hříchy našich bližních, kdy oni sami toho nejsou (ještě) schopni, je nám jich líto, pláčeme zástupně za ně, v prosbě o jejich obrácení, v naději i na jejich spásu.

Prorok Jeremiáš plakal - naříkal - lamentoval nad hříchy svého národa. Náš Pán naříkal nad Jeruzalémem už otevřeně - jako Bůh - který chtěl shromáždit jeho děti jako kvočna shromažďující kuřátka pod svá křídla - a jeho vlastní ho odmítl (Mt 23.37). Na své křížové cestě napomíná jeruzalémské ženy, aby spíš než nad ním plakaly „nad sebou a svými dětmi“ (Lk 23,28). A tady se zkusme zastavit. V komentáři ke křížové cestě v našem kancionálu (Křížová cesta III) se u 8. zastavení podává jeden z možných výkladů, jako varování i pro nás, abychom neupadli do prostřednosti. Ženy zde pláčou pod vlivem bezprostředních emocí, při pohledu na zmučeného Ježíše, a - sotva přejde průvod - vrátí se ke svým malicherným zájmům a o Ježíšův osud se dál nestarají. Ale mezi těmito ženami mohly být i takové, které Ježíše vítaly jako Mesiáše o Květnové neděli, a jeho osud se stal osudným i pro jejich vlastní život. A tak je tomu po ty dva tisíce let až dosud. Náš otec, svatý František, zaplakal nad Ježíšem jako člověkem, a současně Synem Božím: jako nad tím, kdo dobrovolně vzal na sebe utrpení a smrt, aby jeho pláč nad Jeruzalémem nebyl tím „posledním slovem“ Boha. V úplné odevzdanosti do vůle svého a našeho Otce neřádal o smrt svých nepřátel; ale svou smrt nabídl jako výkupnou oběť i pro ně. To je tajemství lásky Boží, pravého pláče, kdy Bůh (a i Bůh v nás) pláče nad svými dětmi, a my sami nad sebou, a našimi dětmi.

Tohoto hlubokého vhledu do Utrpení Páně se i dnes ukazují být schopni i lidé mimo naši katolickou církev, kteří se s velkou pravděpodobností o pravém obrácení našeho bratra Františka u sv. Damiána nikdy

nedověděli. Jeden takový dar si dovoluji - s dovolením - zprostředkovat. Bratr v Kristu, v neobvykle dlouhé přímluvné SMS vážně onemocnělé sestře v Kristu, se vyznává ze svého nejhlubšího zdroje víry: „Na prvním místě je třeba říct, jak Ježíš trpěl. A jakou měl obrovskou sílu a lásku. Nech se umlátit od někoho, koho jsi schopen zlikvidovat, třeba jen „fouknutím“. To je obrovská síla. Kolik bolesti a utrpení Ježíš snesl. Když se zamyslím nad tím, že jako Bůh to mohl v ten moment zastavit a smést je všechny z povrchu země, a neudělal to, to je prostě neskutečné. Je to láska úplně šílená. Já bych to nedal. Někdy mi je Pána Boha, Ježíše, strašně líto. Je to divné, vid’? Ale takto to také mám.“

V pravém pláči člověk pláče nad sebou a nad svými - i ostatními lidskými dětmi - a zdrojem jeho pravého pláče je pláč nad údělem Ježíše, Syna Božího, a Syna člověka. Nad láskou tak velikou proto, aby svou „šíleností“ volala po opětování. Svätý František se dával i do hlasitého pláče, přesvědčen, že by měl jít celým světem a bez ostychu oplakávat utrpení svého Pána (Zrcadlo dokonalosti, VII. 95).

A teprve tato láska je také zdrojem pravé radosti. František ve svém bouřlivém mládí sám na sobě zakusil, co je nepravá radost, život v rozpustilém přepychu, lehkomyšlnosti, ztřeštěnostech, veselém žertování a fraškách; „radost“ k níž bylo třeba také nadbytku peněz, a tížádnosti být někým „před světem“. Už tehdy mu na penězích nezáleželo, ale jen proto, že jich měl, kolik chtěl, a tak je marnotratně rozhazoval. Teprve nemoc ho přivedla k poznání nicotnosti takové radosti (První životopis sv.Františka od Tomáše z Celana, čl. 2 a 3). Světec -zatím jen v plánu Božím - už před těmi osmi stoletími tak měl osobní zkušenost se světem hojnosti a vybranou společností blahobytu - jaká v naší době zachvátila většinovou společnost, jíž jsme i my všichni poznamenáni.

Apoštol Petr, už po svém obrácení v pláči nad sebou, je s to - jako ten, kterému jeho a náš Pán svěřil Církev - i po nás žádat: „Radujte se, že máte účast na utrpení Kristově, abyste také mohli radostně jásat při jeho slavném zjevení. Když musíte snášet urážky pro Kristovo jméno, blaze vám, neboť na vás spočívá Duch slávy, to je Duch Boží“ (1 Petr, 4,13-14). Pravou radost můžeme zakoušet jen v Hospodinu: „Světlo vychází spravedlivému, a lidem upřímného srdce radost. Radujte se spravedliví v Hospodinu, a oslavujte jeho svaté jméno!“ (Žalm 97). O pravé a dokonalé radosti nás otec František poučuje v listu diktovaném bratru Lvu u Panny Marie Andělské: ta spočívá v trpělivosti, v přijímání nelásky, křivd a nespravedlností, jež nám - i nevědomky - způsobují naši bližní - bez rozčilování. Pravá radost - laetitia vera - je pravou ctností, a spásou duše. Máme se chránit toho, abychom se navenek neukazovali jako zasmušilí a jako zachmuření pokrytci, spíše se máme jevit veselí, milí, „jak se sluší na lidi, kteří se radují v Pánu“ (Nepotvrzená řehole 1221, čl.8). Světec sám, opojen láskou a útrpností s Kristem, někdy upadal z radosti tak velké až do jakési zbožné euforie, když jásavě zpíval v jazyce své matky francouzsky, jako mim předstíral hraní na housle se dvěma klacky, houpal se do rytmu. „Celá ta jeho radost končila v slzách a jásat vyzněl v soustrast s trpícím Kristem (Zrcadlo dokonalosti VI., čl.93) .

Jsou výjimečné okamžiky v našem životě, kdy je nám dopřáno zažít pláč v osobní těžké situaci, pláč který je současně spojen se zážitkem nevýslovného štěstí a nepopsatelné radosti. Slzy radosti zná i mladá maminka, která jása nad svým malým synkem opětujícím její projevy lásky prvními projevy a zvuky radosti. Novokněz se vyznává ze zážitku obrácení a bezpodmínečné Boží lásky při modlitbě křížové cesty a výstupu na Křiževac. V závoji slz pocítil najednou jistotu, že je Bohem skutečně milován, aniž by si to až dosud jakkoliv zasloužil. Boží přítomnost má moc člověka v okamžiku změnit, protože za ní je láska tak obrovská, tak nepochopitelná, tak tajemná. V liturgii mše svaté, v okamžiku zpěvu po svätém přijímání, můžeme skutečně zažít, že Ježíš „s námi v nás se raduje“- a nyní již bez sväté bázně až hrůzy z Boží přítomnosti, kterou jinak my hříšní nemůžeme přežít. I svätý František míval pocit, že zážitek radosti a slasti z Boží lásky má takovou sílu, která je spojená už už s oddělením duše od těla. Jméno Páně budiž pochváleno.

Bratr Irenej.

Radujte se s radujícími

Když poslední dobou rozjímám nad jednotlivými výroky Písma, uvědomuji si důležitost kontextu, to je mít na mysli celé Písmo, zejména evangelium. Proto si představuji Ježíšovo evangelium jako pevný a silný strom. Jeho poselství je o Otci a Synu v lásce Ducha svatého. Bůh je láska, Bůh je společenství. Otec všechno co má, dává Synovi a Syn všechno od Otce přijímá a Otci vrací. Vůči nám je Bůh blízký a milosrdný. Všechny zve do svého společenství. Tento Bůh v Trojici je tu pro nás. Takto zkouším vyjádřit svoji představu „kmene evangelia“. A na tomto kmeni jsou větve: učení Pavlovo, Petrovo, Jakubovo, Janovo a velká Tradice církve. A na konci větví jsou jednotlivé výroky jako větvičky. Ty nemůžu odlomit a zabývat se jimi bez souvislosti s celým stromem, natož abych byl v rozporu s poselstvím evangelia.

Pavlův list Římanům má druhou polovinu 12. kapitoly nazvanou „Pravidla křesťanského života“. Obsahuje 29 příkladů pro křesťanský život. Verš 15 nás vyzývá „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími“. Je dobré se podívat i na některé další verše, abychom četli v kontextu. Tak verš 9 má: „Mějte v ošklivosti zlo, přidržujte se dobra“. Jenže my ve zlu žijeme, využíváme ho každodenně k vlastnímu prospěchu. Říkáme si „to přece nemůže být hřích, tak žijí všichni“. To, že žijeme na úkor druhých, ničíme planetu, ohrožujeme budoucí generace, je zlo a máme ho mít v ošklivosti a přijmout svoji hříšnost. Verš 17 zní: „Usilujte o dobro pro všechny lidi“. Co tedy máme dělat v naší současné společnosti? Církve nás inspiruje svojí sociální naukou. Pro obsah této nauky používá papež František pojem „sociální přátelství“. Věnuje mu šestou kapitolu encykliky Fratelli tutti. Z ní aspoň jednu větu: „Radost uznávat druhé zahrnuje schopnost uznat právo druhých být sami sebou a být odlišní“ (čl. 218). A když se vrátím k verši 12 „radujte se s radujícími, plačte s plačícími“, podívám se, v jakých souvislostech používá Písmo slova „radost, radovat se“. Radost je něco hluboce vnitřního, co souvisí s Duchem svatým. „Učedníci byli plni radosti a Ducha svatého“ (Sk 13, 52). Ježíš říká učedníkům: „To jsem k vám mluvil, aby moje radost byla ve vás“ (Jan 15, 11). Kdo zažil setkání s člověkem, který byl plný božské radosti, dá mi za pravdu, že taková radost je „nakažlivá“, a tak toužíte ji také „ochutnat“, budete se radovat s tímto radujícím. Slovo „plakat“ není nějaká povrchní emoce či dojetí. Písmo je užívá v zásadních životních situacích. Ježíš zaplakal u Lazarova hrobu, Petr se hořce rozplakal, Ježíš se ptá Marie z Magdaly „ženo proč pláčeš?“. Když Ježíš uviděl vdovu pochovávající jediného syna, „bylo mu jí líto“. Plakat s plačícími znamená soucit a spoluúčast. Spoluúčast v radosti a v pláči je opakem lhostejnosti, které propadáme. Bůh nás zve do svého společenství, abychom se radovali, a když pláče, má s námi soucit.

Jiří Šenkýř OFS

Nebeský cirkus

Sny mají v Písmu a kultuře vůbec své důležité místo, mnohdy věšteckým posláním opředené, a tak se skoro ostýchám o jednom svém snu mluvit. Jenže byl krásný a pověděl mi tak moc, že se o něj podělím.

Sen se odehrával v cirkuse. Pod šapitó si stáli muži vzájemně na ramenou a tvořili tak pyramidu lidských těl, která sahala až ke stropu šapitó. Na samém vrcholu toho žebříku jsem stála já jako malá holka a natahovala ruce k Pánu Ježíši, který se vznášel pod kupolí. Nakonec jsem mu skočila do náruče a on mi hned pokynul, abych se dobře podívala, kdo mě držel. A tak jsem stoupala znova od podlahy ke stropu a zblízka poznávala tváře všech těch cirkusáků, kteří tam stáli. A byli to tváře kněží, kteří už zemřeli a které jsem znala. O. Kohlíčka, O. Inocence Kubíčka, O. Michala Pometla, O. Jirky Paďoura, O. Kánského. Bylo jich sedm, ale dva jsem neznala. Když jsem se ptala kamarádů cirkusáků, řekli mi, že pyramidě se říká twomenhigh nebo threemenhigh, podle toho, kolik chlapů si stojí na ramenou. Slyšeli, že maximální počet je sixmenhigh. O sedmi prý neslyšeli, ale je možné, že to někdo na světě umí... Mí kněží to uměli. Ti všichni mě podpírali, abych dosáhla na Pána. Co námahy stojí jedna ženská...

Ted', když přišel červen a naše duchovní vojsko zaujímá nové strategické pozice, znova - pokolikáté už - se rozčeřila hladina emocí. Na jejich intenzitě se pokaždé ukazuje, že kněz není jen manažer, učitel, administrátor, správce majetku, animátor, vědec, údržbář - ale především duchovní osoba, která má svou důležitost. Tak to naposled vyjádřil jeden farník od sv. Antonína v jednom ze svých zarmoucených mailů a shrnul tak dlouholetý, ujetý, okolním světem ovlivněný přístup ke kněžím, kteří necht' své záhadné duchovno provozují jako zájmovou činnost, jako nepodstatnou nadstavbu hodnou závisti (není nad šéfa, který neexistuje, jak se říká ve Švejkovi), ale hlavně, ať taky něco dělají, vykazují něco hmatatelného, praktického, ať si nezvykají na nějaké studování a přičichnou k řemeslu, třeba, jak se pěstuje dobytek (myšleno zvířata) nebo ať vymyslí nějakou akci, která by se dala vykázat a zúradovat....

Kněz je duchovní, naprosto nezastupitelná osoba, a to i pro nevěřící. Čím víc si to budeme všichni opakovat a svým chováním stvrzovat, tím spíš se o tom dozví okolní svět, který od rána do večera neslyší o ničem jiném než o zneužívání. Dnes se klidně ruší mše svatá s tím, že mší je dost a ty můžeš jít jinam. Tak dlouho, až nebude žádné jinam. Až nebudou žádní kněží, až nebude nikdo, kdo by se postavil do nebeského šapitó a dělal tam žebřík pro jemu svěřené dušičky. Aby se tak nestalo, musíme se snažit všichni. My, laici, abychom aspoň doma zvěstovali dětem, jak krásné je povolání kněze, biskupové, aby se svým vojskem zacházeli moudře, slušně a s láskou, učitelé teologie, aby s úctou a náležitým důrazem hovořili o kněžství a jeho hodnotu stále nesnižovali.

Zkrátka, i když to vypadá, že je všechno v Božích rukou - něco je přece jenom taky na nás.

Věra Eliášková